

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Liber Officialis Seu Agendorum Pastoralium S. Trevirensis Ecclesiae

Johann Hugo <Trier, Erzbischof>

Mogvntiae, 1688

De Communione infirmorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75322)

Jahren seiner Vermunft kommen / soll alle seine Sünd auff's wenigst einmahl im Jahr seinem eignen Priester in geheimb und getreulich Beichten / und sich befleissen die auffgesetzte Buß nach seinem Vermögen zu vollbringen / und soll zum wenigsten zu Ofteren das Heil. Sacrament des Fronleichnambs Jesu Christi würdiglich empfangen / es seye dann daß er nach rath seines eigenen Priesters oder Pfarzherrns / und gnugsamen Ursachen halber / ein Zeitlang von der Empfahung desselben Sacraments sich zu enthalten vermeynet. Sonst soll ihm in Zeit seines Lebens der Eingang der Kirchen verboten werden / und so er stirbt / soll er Christlicher Begräbnuß beraubt seyn.

Parochus, si qui dicto tempore non communicaverint, & post Octavam Paschæ sæpius admoniti non obtemperaverint, Ordinario suo denunciaret.

DE COMMUNIONE INFIRMORUM seu Viatico porrigendo.

Vaticum Sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, summo studio, ac diligentia, ægrotantibus opportuno tempore procurandum est; ne fortè contingat illos tanto bono, Parochi incuria, privatos discedere.

Parochus hortetur infirmum, ut sacram communionem sumat, etsi mortis periculum non immineat.

Pro viatico autem ministrabit, cum probabile est, quod eam amplius sumere non poterit. Quod si æger sumpto Viatico dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, ejus pio desiderio Parochus non deerit.

Potest

Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis, id tamen diligenter curandum est, ne iis tribuatur, à quibus ob phrenesin, sive ob assiduam tussim, aliumve similem morbum aliqua indecentia cum tanti Sacramenti injuria timeri possit. Cæteris autem infirmis, qui ob devotionem in ægritudine communicant, danda est Eucharistia ante omnem cibum, & potum, non aliter, ac cæteris fidelibus, quibus nec etiam per modum medicinæ aliquid sumere licet. Consultum verò est, ut Parochi primitus infirmorum confessiones excipiant, antequam cum venerabili Sacramento, vel Extrema Unctione accedant; sic enim meliùs confitebuntur minori astantium seu offensione, seu molestiâ, si fortè confessio diutius protraheretur.

Parochus igitur ad communicandum infirmum processurus aliquot campanæ ictibus (potissimùm in pagis, ubi minùs frequens in platea populus) jubeat parochianos convocari, qui sacram Eucharistiam (ut laudabilis piorum usus non nullis Diocesis nostræ locis obtinuit) comitentur, & umbellam seu Baldachinum, si habetur, ad domum ægri deferant; cubiculum autem infirmi præviè mundetur, in eoque mensa patetur linteo mundo cooperta cum luminaribus, & Crucifixo, in qua cœleste hoc animæ pabulum decenter deponatur. Adsint etiam, mappa candida, mantile, & vascula duo, unum vino, alterum verò aquâ repletum.

Parochus superpelliceo, & stolâ albi coloris indutus, ciborium velo serico cooperiat, quod ab humero utroque simul propendeat, ac dein nudo capite procedat.

Præcedat semper Minister, deferens facem, laternam cum libro Agendorum seu Rituali, & campanulam jugiter pulset. Parochus interim hymnum Pange lingua, &c, ut alicubi fit, vel cantare cum comitatu, vel dicere, vel alias preces pias fundere poterit.

Quod si longius iter obeundum sit per loca aspera, diffita, ac fortassè etiam equitandum, necesse erit vas, in quo Sacramentum defertur bursâ decenter ornatâ, & ad collum appensâ aptè includere, & ita ad pectus alligare, atque obstringere, ut neque decidere, neque è pyxide excuti queat; eo autem casu luminis, tintinnabuli, vestiumque clericalium usus in via prætermittitur, nec plures hostiæ sumendæ, quàm infirmorum numerus postulet, ut in reditu aliquam reportare non sit necesse.

De Communione infirmorum.

65

Ingressus locum Infirmi dicat:

v. Pax huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in ea.

Tunc repositum Sacramentum super mensa, supposito corporali, genuflexus adorat, omnibus in genua procumbentibus, & mox accepta aqua benedicta aspergit infirmum, & cubiculum dicens:

Asperges me Domine hyssopo, & primum versum psalmi, Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Gloria Patri &c. deinde repetitur Antiphona Asperges me, &c.

v. Adjutorium nostrum in nomine Domini,

R. Qui fecit coelum, & terram.

v. Domine exaudi. *v.* Dominus vobiscum.

Oremus.

Exaudi nos Domine, sancte Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de coelis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

His dictis accedat infirmum, ut cognoscat, num sit benè dispositus ad suscipiendum sacrum viaticum; & si velit confiteri, ad confessionem procedat cum infirmo, prout supra de Poenitent. ejusque confessione audita, absolvat, ^{si vero inter volit morte} vel etiam, quando jam ante adventum Parochi ~~fuisse~~ confessus; recitetur cum infirmo confessio generalis:

Confiteor Deo omnipotenti &c. *Scharmer sindiger Mensch* &c. ut supra pag. 54. *posthæc Subjungat*

Misereatur &c. **I**ndulgentiam &c.

Deinde facta genuflexione accipit Sacramentum de Ciborio, atque illud elevans ostendit infirmo dicens:

I

Ecce

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.

Dein germanicè ter:

D Herz/ ich binnit würdig/ daß du eingehest
unter mein Tach/ sondern sprich nur ein Wort/ so
wird mein Seel gesund.

*Seigneur je ne suis point digne, que vous en-
triés dans ma maison, mais dites seulement
une parole, & mon ame sera guerie.*

Et infirmus simul cum Parocho (si morbi vis permittat) eadem
verba exprimat : tum Parochus dans infirmo Eucharistiam dicat :

Accipe frater (soror) Viaticum Corporis Do-
mini nostri Jesu Christi, qui te custodiat ab hoste
maligno, & perducatur in vitam æternam. Amen.

Quod si mors imminet, & periculum sit in mora, tunc dicto,
Misereatur, &c. prædictis precibus omnibus, vel ex parte,
omissis, ei statim Viaticum præbeat.

*Ab ingenua
parolæ:* **Q**uibus omnibus sic peractis, ^{actus fidei Spei Caritatis} ~~actus~~ amoris Dei (ad quem for-
mula inferius præscripta pag. 78. subservire potest) atque gratiarum
actionem pro sacra refectioe, & omnibus aliis beneficiis acceptis,
in infirmo excitabit, monebitque, ut animum à rebus terrenis, ac
perituris abstractionis ad Dominicæ passionis, cœlestisque beatitu-
dinis meditationem transferat, morbi etiam molestias patienter to-
leret in peccatorum expiationem: ac dein super infirmum, paternè
domesticis commendatum, faciat cum Ciborio signum Crucis nihil
dicens:

Post hæc Parochus modestâ gravitate, ac devotione ad Ec-
clesiam suam revertatur, ubi, si altera particula Sacramenti super-
fuerit (superesse autem debet, nisi in casu suprascripto longi itineris)
positum super Altare Sacramentum adorat, benedictionem cum Ci-
borio, seu Sacramento in pyxide fidelibus præsentibus impertitur:
quod ipsum, ut ita semper fiat, Parochi omni diligentia, & studio
provi-

providebunt, ne, si secùs fiat, in reditu Ciborium inane cultu irreligioso adorandum populo exponant.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ UÑTIONIS.

EXtrema Uñctio est Sacramentum per uñtionem olei ab Episcopo benedicti, & orationem sacerdotis ad conferendam homini ægro ad mortem, velut medicina coelestis, salutem mentis, vel etiam corporis, à Christo institutum, ab Apostolo promulgatum. * Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ ^{* Iacobi cap. 5.} & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.

Hæc coelestis medicina animæ, & corporis omni studio, ac diligentia periculose ægrotantibus tanquam firmissimum quoddam in fine vitæ præsidium adhibenda est contra omnes versutias, & tentationes Dæmonis calcaneo insidiantis, dum impendere homini vitæ exitum prospicit. Unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur.

Conveniens verò, ut eo tempore adhibeatur, si fieri possit, cum in illis adhuc integra mens, & ratio viget; ut ad uberiores Sacramenti gratiam percipiendam, ipsi etiam suam fidem, ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro liniuntur oleo: unde non est expectandum quoad collationem Extremæ Uñtionis usque dum causæ naturales ægrum nullo modo juvare possint, aut cum æger spe omni salutis amissâ, sensibus & vitâ carere incipit.

In quo illud in primis ex generalis Ecclesiæ consuetudine observandum est, ut, si tempus, & infirmi conditio permittant, ante Extremam Uñtionem, Poenitentia, & Eucharistia Sacramenta infirmis ministrentur.

De Materia & Forma.

Materia est oleum sacrum infirmorum feria v. in Coena Domini ab Episcopo benedictum, quod singulis annis combusto veteri, renovandum est. Id tamen, si fortè infra annum aliquo modo